

II

(Nelegislatívne akty)

NARIADENIA

NARIADENIE RADY (EÚ) 2020/2094

zo 14. decembra 2020,

ktorým sa zriaďuje Nástroj Európskej únie na obnovu s cieľom podporiť obnovu po kríze COVID-19

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 122,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) S cieľom obmedziť šírenie COVID-19, ktoré Svetová zdravotnícka organizácia 11. marca 2020 vyhlásila za pandémiu, prijali členské štáty súbor bezprecedentných opatrení.
- (2) Bezprecedentné opatrenia prijaté v reakcii na výnimočnú situáciu spôsobenú COVID-19, ktorá je mimo kontroly členských štátov, spôsobili výrazné narušenia hospodárskej činnosti, ktoré sa odrazili v prudkom poklese hrubého domáceho produktu a mali výrazný vplyv na zamestnanosť, sociálne podmienky, chudobu a nerovnosť. Uvedené opatrenia narušili najmä dodávateľské reťazce a výrobu a spôsobili neprítomnosť zamestnancov na pracovisku. Poskytovanie mnohých služieb bolo navyše veľmi zložité alebo nemožné. Zároveň sa znížil dopyt spotrebiteľov. Mnohé podniky trpia nedostatkom likvidity a je ohrozená ich platobná schopnosť, pričom situácia na finančných trhoch sa vyznačuje vysokou volatilitou. Obzvlášť výrazne sú zasiahnuté kľúčové odvetvia, ako je cestovanie a cestovný ruch. Všeobecnejšie uvedené opatrenia už viedli alebo povedú k výraznému zhoršeniu finančnej situácie mnohých podnikov v Únii.
- (3) Kríza spôsobená COVID-19 sa rýchlo rozšírila v Únii a v tretích krajinách. V roku 2020 sa v Únii očakáva prudký prepad rastu. Riziká ohrozujúce obnovu v jednotlivých členských štátoch sú nerovnomerné, čo prehľbuje rozdiely medzi vnútroštátnymi hospodárstvami. Rozdielne fiškálne schopnosti členských štátov poskytnúť finančnú pomoc tam, kde je najviac potrebná na podporu obnovy, a nejednotnosť opatrení členských štátov ohrozujú jednotný trh, ako aj sociálnu a územnú súdržnosť.
- (4) Je potrebný komplexný súbor opatrení na podporu hospodárskej obnovy. Uvedený súbor opatrení si vyžaduje rozsiahle verejné a súkromné investície, ktoré Úniu spoľahlivo nasmerujú na cestu udržateľnej a odolnej obnovy, vytvoria kvalitné pracovné miesta, podporia sociálne začlenenie a zaistia nápravu bezprostredných škôd spôsobených krízou COVID-19 a zároveň podporia priority Únie v environmentálnej a digitálnej oblasti.
- (5) Výnimočná situácia spôsobená ochorením COVID-19, ktorá je mimo kontroly členských štátov, si vyžaduje koherentný a jednotný prístup na úrovni Únie. Aby sa predišlo ďalšiemu zhoršeniu stavu hospodárstva, zamestnanosti a sociálnej súdržnosti a aby sa podporila udržateľná a odolná obnova hospodárskej činnosti, mal by sa v duchu solidarity medzi členskými štátmi zaviesť výnimočný a koordinovaný program hospodárskej a sociálnej podpory, a to najmä pre členské štáty, ktoré boli obzvlášť výrazne zasiahnuté.

- (6) Keďže toto nariadenie je výnimočnou reakciou na dočasné, no mimoriadne okolnosti, podpora poskytovaná v jeho rámci by sa mala poskytovať len na účely riešenia nepriaznivých hospodárskych následkov krízy COVID-19 alebo na bezodkladné potreby financovania s cieľom zabrániť návratu krízy COVID-19.
- (7) Podpora v rámci nástroja zriadeného týmto nariadením (ďalej len „nástroj“) by sa mala zamerať predovšetkým na opatrenia na obnovenie trhov práce a sociálnej ochrany, ako aj systémov poskytovania zdravotnej starostlivosti, na oživenie potenciálu udržateľného rastu a zamestnanosti s cieľom posilniť súdržnosť medzi členskými štátmi a podporiť ich prechod k zelenému a digitálnemu hospodárstvu, na poskytovanie podpory podnikom, ktoré sú zasiahnuté vplyvom krízy COVID-19, najmä malým a stredným podnikom, ako aj na podporu investícií do činností, ktoré sú nevyhnutné na posilnenie udržateľného rastu v Únii vrátane priamych finančných investícií do podnikov, opatrenia pre výskum a inovácie v reakcii na krízu COVID-19, na budovanie kapacít na úrovni Únie na posilnenie budúcej pripravenosti na krízy, na pokračovanie v úsilí na zabezpečenie spravodlivého prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo a podporu poľnohospodárstva a rozvoja vidieckych oblastí pri riešení vplyvu krízy COVID-19.
- (8) V záujme zaistenia udržateľnej a odolnej obnovy v celej Únii a uľahčenia implementácie hospodárskej podpory sa majú využiť osvedčené mechanizmy výdavkov prostredníctvom programov Únie v rámci viacročného finančného rámca. Podpora v rámci uvedených programov sa má poskytovať vo forme nenávratnej podpory, úverov a tvorby rezerv na rozpočtové záruky. Finančné zdroje by sa mali pridelať v závislosti od toho, do akej miery sú uvedené programy schopné prispieť k dosahovaniu cieľov nástroja. Príspevky na uvedené programy v rámci nástroja by mali podliehať prísnemu súladu s cieľmi nástroja, ktoré súvisia s podporou obnovy po kríze COVID-19.
- (9) Vzhľadom na povahu opatrení, ktoré sa majú financovať, by sa jedna časť prostriedkov v rámci nástroja mala použiť na úvery členskými štátom, zatiaľ čo druhá časť prostriedkov by mala predstavovať vonkajšie pripísané príjmy na účely článku 21 ods. 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046⁽¹⁾ (ďalej len „nariadenie o rozpočtových pravidlách“) a mala by sa použiť na nenávratnú podporu, podporu prostredníctvom finančných nástrojov alebo tvorbu rezerv na rozpočtové záruky a súvisiace výdavky Únie. Na tento účel je v rámci potrebných opatrení podľa tohto nariadenia vhodné umožniť, aby článok 21 ods. 5 nariadenia o rozpočtových pravidlách zahŕňal možnosť pripísať podľa tohto nariadenia ako základného právneho aktu časť príjmov poskytnutých na základe výnimočného a dočasného splnomocnenia stanoveného v rozhodnutí Rady o systéme vlastných zdrojov Európskej únie a o zrušení rozhodnutia Rady 2014/335/EÚ, Euratom⁽²⁾ (ďalej len „rozhodnutie o vlastných zdrojoch“).
- (10) Hoci sa na viazané a platobné rozpočtové prostriedky sprístupnené v súvislosti s vonkajšími pripísanými príjmami podľa tohto nariadenia vzťahuje článok 12 ods. 4 písm. c) a článok 14 ods. 3 nariadenia o rozpočtových pravidlách, vzhľadom na lehoty stanovené pre rôzne druhy podpory by sa viazané rozpočtové prostriedky vyplývajúce z týchto vonkajších pripísaných príjmov nemali automaticky prenášať do obdobia po uplynutí príslušných konečných dátumov, s výnimkou viazaných rozpočtových prostriedkov, ktoré sú potrebné na technickú a administratívnu pomoc pri vykonávaní opatrení stanovených v nástroji.
- (11) Viazané rozpočtové prostriedky na nenávratnú podporu by sa mali automaticky sprístupniť do schválenej výšky. Likvidita by sa mala účinne riadiť tak, aby sa finančné prostriedky získavali len vtedy, keď je potrebné plniť právne záväzky prostredníctvom zodpovedajúcich platobných rozpočtových prostriedkov.
- (12) Vzhľadom na to, že je dôležité, aby sa prostriedky využili v prvých rokoch vykonávania nástroja, je vhodné preskúmať pokrok dosiahnutý pri vykonávaní nástroja a využívanie podpory pridelené v súlade s týmto nariadením. Komisia by mala na tento účel vypracovať správu do 31. októbra 2022.

(1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) 2018/1046 z 18. júla 2018 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, o zmene nariadení (EÚ) č. 1296/2013, (EÚ) č. 1301/2013, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 1304/2013, (EÚ) č. 1309/2013, (EÚ) č. 1316/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) č. 283/2014 a rozhodnutia č. 541/2014/EÚ a o zrušení nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 (Ú. v. EÚ L 193, 30.7.2018, s. 1).

(2) Rozhodnutie Rady 2014/335/EÚ, Euratom z 26. mája 2014 o systéme vlastných zdrojov Európskej únie (Ú. v. EÚ L 168, 7.6.2014, s. 105).

- (13) V článku 135 ods. 2 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu ⁽³⁾ (ďalej len „dohoda o vystúpení“) sa stanovuje, že zmeny rozhodnutia 2014/335/EÚ, Euratom, ktoré sa prijímú k dátumu nadobudnutia platnosti dohody o vystúpení alebo po tomto dátume, sa na Spojené kráľovstvo nemajú vzťahovať, pokiaľ majú tieto zmeny vplyv na finančné záväzky Spojeného kráľovstva. Podpora podľa tohto nariadenia a zodpovedajúce zvýšenie stropu vlastných zdrojov Únie by mali vplyv na finančné záväzky Spojeného kráľovstva. Článok 143 ods. 1 dohody o vystúpení obmedzuje zodpovednosť Spojeného kráľovstva za jeho podiel na podmienených finančných záväzkoch Únie na tie podmienené finančné záväzky Únie, ktoré vyplývajú z finančných operácií, o ktorých Únia rozhodla pred dátumom nadobudnutia platnosti dohody o vystúpení. Všetky podmienené finančné záväzky Únie vyplývajúce z podpory podľa tohto nariadenia by vznikli po dátume nadobudnutia platnosti dohody o vystúpení. Toto nariadenie by sa preto na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve nemalo uplatňovať,

PRIJALA TOTO NARIADENIE:

Článok 1

Predmet a rozsah

1. S cieľom podporiť obnovu po kríze COVID-19 sa týmto nariadením zriaďuje Nástroj Európskej únie na obnovu (ďalej len „nástroj“).
2. Podporou v rámci nástroja sa financujú predovšetkým tieto opatrenia na riešenie nepriaznivých hospodárskych následkov krízy COVID-19 alebo bezodkladné potreby financovania s cieľom zabrániť návratu tejto krízy:
 - a) opatrenia na obnovenie zamestnanosti a tvorby pracovných miest;
 - b) opatrenia vo forme reforiem a investícií na oživenie potenciálu udržateľného rastu a zamestnanosti, posilnenie súdržnosti medzi členskými štátmi a zvýšenie ich odolnosti;
 - c) opatrenia pre podniky zasiahnuté hospodárskym vplyvom krízy COVID-19, najmä opatrenia v prospech malých a stredných podnikov, ako aj podpora investícií do činností, ktoré sú nevyhnutné na posilnenie udržateľného rastu v Únii, vrátane priamych finančných investícií do podnikov;
 - d) opatrenia pre výskum a inovácie v reakcii na krízu COVID-19;
 - e) opatrenia na zvýšenie úrovne pripravenosti Únie na krízy a na umožnenie rýchlej a účinnej reakcie Únie v prípade závažných mimoriadnych udalostí vrátane opatrení, akými je vytváranie zásob základných potrieb a zdravotníckeho vybavenia a nadobúdanie potrebnej infraštruktúry na rýchlu reakciu v prípade krízy;
 - f) opatrenia na zabezpečenie toho, aby kríza COVID-19 nenarušila spravodlivý prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo;
 - g) opatrenia na riešenie vplyvu krízy COVID-19 na poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka.
3. Opatrenia uvedené v odseku 2 sa vykonávajú v rámci osobitných programov Únie a v súlade s príslušnými aktmi Únie, ktorými sa stanovujú pravidlá pre tieto programy, pričom sa plne rešpektujú ciele nástroja. Uvedené opatrenia zahŕňajú technickú a administratívnu pomoc pri ich vykonávaní.

Článok 2

Financovanie nástroja a rozdelenie finančných prostriedkov

1. Nástroj sa financuje sumou do výšky 750 miliárd EUR v cenách roku 2018 na základe splnomocnenia uvedeného v článku 5 rozhodnutia o vlastných zdrojoch.

Na účely vykonávania podľa osobitných programov Únie sa suma uvedená v prvom pododseku upraví na základe fixného deflátoru vo výške 2 % ročne. Uvedený deflátor sa pre viazané rozpočtové prostriedky uplatňuje na ročné splátky.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ L 29, 31.1.2020, s. 7.

2. Suma uvedená v odseku 1 sa rozdelí takto:
- a) podpora do výšky 384,4 miliárd EUR v cenách roku 2018 vo forme nenávratnej podpory a návratnej podpory prostredníctvom finančných nástrojov sa rozdelí takto:
 - i) do výšky 47,5 miliárd EUR v cenách roku 2018 na štrukturálne programy a programy politiky súdržnosti viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 v jeho posilnenej podobe do roku 2022 vrátane podpory prostredníctvom finančných nástrojov;
 - ii) do výšky 312,5 miliárd EUR v cenách roku 2018 na program financovania obnovy a hospodárskej a sociálnej odolnosti prostredníctvom podpory reforiem a investícií;
 - iii) do výšky 1,9 miliárd EUR v cenách roku 2018 na programy týkajúce sa civilnej ochrany;
 - iv) do výšky 5 miliárd EUR v cenách roku 2018 na programy týkajúce sa výskumu a inovácie vrátane podpory prostredníctvom finančných nástrojov;
 - v) do výšky 10 miliárd EUR v cenách roku 2018 na programy podporujúce územia pri ich prechode na klimaticky neutrálne hospodárstvo;
 - vi) do výšky 7,5 miliárd EUR v cenách roku 2018 na rozvoj vidieckych oblastí;
 - b) úvery do výšky 360 miliárd EUR v cenách roku 2018 na program financovania obnovy a hospodárskej a sociálnej odolnosti prostredníctvom podpory reforiem a investícií;
 - c) do výšky 5,6 miliárd EUR v cenách roku 2018 na tvorbu rezerv na rozpočtové záruky a na súvisiace výdavky na programy zamerané na podporu investičných operácií v oblasti vnútorných politík Únie.

Článok 3

Pravidlá plnenia rozpočtu

1. Na účely článku 21 ods. 5 nariadenia o rozpočtových pravidlách suma vo výške EUR 384,4 miliárd EUR v cenách roku 2018 z prostriedkov uvedených v článku 2 ods. 1 tohto nariadenia predstavuje vonkajšie pripísané príjmy programov Únie uvedených v článku 2 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia a suma vo výške 5,6 miliárd EUR v cenách roku 2018 z uvedených prostriedkov predstavuje vonkajšie pripísané príjmy programov Únie uvedených v článku 2 ods. 2 písm. c) tohto nariadenia.
2. Suma vo výške 360 miliárd EUR v cenách roku 2018 z prostriedkov uvedených v článku 2 ods. 1 sa použije na úvery poskytované členským štátom v rámci programov Únie uvedených v článku 2 ods. 2 písm. b).
3. Viazané rozpočtové prostriedky na pokrytie podpory programov Únie uvedených v článku 2 ods. 2 písm. a) a c) sa sprístupnia automaticky do výšky zodpovedajúcich súm uvedených v uvedených písmenách odo dňa nadobudnutia účinnosti rozhodnutia o vlastných zdrojoch, v ktorom sa stanovuje splnomocnenie uvedené v článku 2 ods. 1 tohto nariadenia.
4. Právne záväzky, na základe ktorých vznikajú výdavky na podporu uvedenú v článku 2 ods. 2 písm. a) a v náležitých prípadoch v článku 2 ods. 2 písm. c), prijme Komisia alebo jej výkonné agentúry do 31. decembra 2023. Právne záväzky vo výške aspoň 60 % sumy uvedenej v článku 2 ods. 2 písm. a) sa prijímú do 31. decembra 2022.
5. Rozhodnutia o poskytnutí úverov uvedených v článku 2 ods. 2 písm. b) sa prijímú do 31. decembra 2023.
6. Rozpočtové záruky Únie do výšky, ktorá v súlade s príslušnou mierou tvorby rezerv stanovenou v príslušných základných aktoch zodpovedá tvorbe rezerv na rozpočtové záruky uvedené v článku 2 ods. 2 písm. c) v závislosti od rizikových profilov podporovaných operácií financovania a investičných operácií, sa poskytujú len na podporu operácií, ktoré protistrany schválili do 31. decembra 2023. Príslušné dohody o rozpočtových zárukách musia obsahovať ustanovenia vyžadujúce, aby finančné operácie zodpovedajúce aspoň 60 % sumy týchto rozpočtových záruk protistrany schválili do 31. decembra 2022. Ak sa tvorba rezerv na rozpočtové záruky používa v prípade nenávratnej podpory súvisiacej s finančnými a investičnými operáciami uvedenými v článku 2 ods. 2 písm. c), súvisiace právne záväzky sa prijímú Komisiou do 31. decembra 2023.
7. Odseky 4 až 6 tohto článku sa nevzťahujú na technickú a administratívnu pomoc uvedenú v článku 1 ods. 3

8. Náklady vyplývajúce z technickej a administratívnej pomoci na vykonávanie nástroja, ako sú prípravné, monitorovacie, kontrolné, audítorské a hodnotiace činnosti vrátane systémov informačných technológií na úrovni inštitúcií na účely tohto nariadenia, sa financujú z rozpočtu Únie.

9. Platby súvisiace s prijatými právnymi záväzkami, prijatými rozhodnutiami a s tvorbou rezerv týkajúca sa schválených finančných operácií v súlade s odsekmi 4 až 6 tohto článku sa vykonajú do 31. decembra 2026 s výnimkou technickej a administratívnej pomoci uvedenej v článku 1 ods. 3 a výnimočných prípadov, keď napriek tomu, že sa právny záväzok alebo rozhodnutie prijali alebo operácia schválila za podmienok, ktoré sú v súlade s lehotou uplatniteľnou podľa tohto odseku, sú platby po roku 2026 potrebné na to, aby si Únia mohla plniť povinnosti voči tretím stranám, okrem iného aj v dôsledku právoplatného rozsudku proti Únii.

Článok 4

Podávanie správ

Komisia do 31. októbra 2022 predloží Rade správu o pokroku dosiahnutom pri vykonávaní nástroja a o využívaní finančných prostriedkov pridelených v súlade s článkom 2 ods. 2

Článok 5

Uplatniteľnosť

1. Toto nariadenie sa neuplatňuje na Spojené kráľovstvo ani v Spojenom kráľovstve.
2. Odkazy na „členské štáty“ v tomto nariadení sa nepovažujú za odkazy na Spojené kráľovstvo.

Článok 6

Nadobudnutie účinnosti

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli 14. decembra 2020

Za Radu
predseda
M. ROTH